

Nr 170.

Godkänd av första kammaren den 11 maj 1921.

Godkänd av andra kammaren den 11 maj 1921.

Riksdagens skrivelse till Konungen i fråga om anordnande av en ambulering under visning för landets jordbrukare.

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 12.)

(Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3.)

Till Konungen.

Inom riksdagen har gjorts framställning i syfte att genom lantbruksstyrelsen snarast möjligt utredning måtte komma till stånd rörande anordnande under sommarhalvåret av en ambulering under visning för landets jordbrukare, särskilt medelst anlitande av den vid lantmannaskolorna anställda personalen.

Över motionen har vederbörande utskott inom riksdagen inhämtat yttrande från Sveriges allmänna lantbrukssällskap.

Riksdagen får till en början erinra om, att hushållningssällskapen i landet årligen sedan länge på skilda platser inom sina verksamhetsområden låtit anordna några dagars teoretiska jordbrukskurser med föredrag av sällskapens konsulenter m. fl. Enligt Eders Kungl. Maj:ts reglemente för de med statsmedel understödda åtgärder till höjande av det mindre jordbruket den 19 oktober 1911 kunna sådana längre eller kortare kurser genom hushållningssällskapens försorg anordnas dels för en större allmänhet, dels för särskilt antagna manliga elever, dels ock för särskilt antagna kvinnliga elever. Statsunderstöd anvisas dessutom för undervisning, som avser att främja det mindre jordbruket, men som icke på annat sätt kan komma i åtnjutande av dylikt understöd. Under 1918 — det senaste år, för vilket statistik föreligger — förekommo kurser av nu ifrågavarande slag till ett

antal av omkring 240. Till kostnaderna, som uppgingo till 71,586 kronor, bidrog staten med 45,450 kronor. Under år 1914 utgjorde antalet kurser omkring 325, under år 1913 ungefär lika många. Under krisåren minskades kursantalet, beroende dels på att hushållningssällskapens konsulenter och andra tjänstemän voro upptagna av krigstidsangelägenheter, dels ock på att det ansågs lämpligt och behöfligt att anordna endagskurser med orienterande föredrag i de mest brännande kristidsfrågorna. Intresset för jordbrukskurserna synes nu flerstädes hava avtagit.

Med undantag av vissa specialkurser, såsom trädgårdskurser, konserveringskurser och kurser i biskötsel, hava de kurser, som i det föregående berörts, så gott som undantagslöst hållits under den kallare årstiden. Detta är anledningen till att undervisningen fått en övervägande teoretisk läggning.

I förevarande motion framföres tanken, att, med ökat tillgodogörande av de lärarekrafter, som finnas vid de statsunderstödda lantmannaskolorna, under sommarmånaderna anordna kortare, ambulerande jordbrukskurser i förening med praktiska demonstrationer. Riksdagen — som givetvis anser en lämplig jordbruksundervisning vara av den största betydelse, och som därför tilltalats av varje strävan att giva denna undervisning i vårt land en mera allmän omfattning och praktisk läggning — finner ett sådant supplerande av nuvarande undervisningskurser för mindre jordbrukare värt att tagas under omprövning. Visserligen torde oöverstigliga svårigheter möta för vinnande av önskvärd anslutning till längre kurser under sommaren, då ju jordbruksbefolkningen är så strängt sysselsatt; i landets nordligaste delar avslutas icke vårsådden förrän under förra hälften av juni. Men förslaget att anordna kortare kurser, i regel omfattande endast någon dag under sommaren å den tid, som för varje ort kan vara lämplig, synes vara väl förtjänt av att prövas. Just sommartiden är den tjänliga årstiden med hänsyn till en del viktigare demonstrationer, som endast kunna utföras under denna årstid, och som man vintertiden alltså måste sakna. Dessa demonstrationer skulle mångenstädes underlättas genom förläggning till sådana jordbruk, där lämpligt material för ändamålet förefinnes, och borde genom exemplets makt vara ägnade att väcka ett förblivande och verksamt intresse för tidsenliga och rationella bruknings- och byggnadssätt, redskap och anordningar för övrigt. Sommarkurserna möjliggöra besök vid välskötta egna hem, exkursioner å åker och äng; och om än sommarens i allmänhet av angivna skäl i vissa avseenden är en mindre lämplig undervisningstid, hyser riksdagen intet tvivel om, att en på detta praktiska sätt lagd undervisning skall kunna bliva verkligt fruktbarande både för de jordbrukare, som äro i behov av elementära kunskaper, och de mera försigkomna, vilka behöva få praktisk kannedom om de nya rön, som framträtt, och om de

tekniska och vetenskapliga hjälpmedel, som numera stå jordbruksnäringen till buds. Sommarkurserna erbjuda också den fördelen, att denna undervisning kan göras mera rörlig jämväl i så måtto, att den så att säga kan uppsöka det jordbrukande folket, även i mindre grupper. En så anlagd undervisning torde även kunna komma jordbruksarbetarna till godo, om den anpassas efter deras fritider, och så hos dem befrämja yrkeskunskap och arbetsintresse. Det synes icke heller alldeles uteslutet, att kurser av nu ifrågasvarande slag med fördel kunde tillgodogöras undervisningen i de yrkesbestämda fortsättningsskolorna på landsbygden.

I fråga om begagnandet av lantmannaskolornas lärarekrafter för nu berörda kurser vill riksdagen erinra om att många av lantbrukslärarna, särskilt under de senaste åren, visserligen haft fullt arbete i offentlig tjänst under sommarmånaderna, t. ex. vid statsinventeringen av odlingsjord, såsom biträden till lantbruksingenjörerna och såsom insamlare av primäruppgifter till jordbruksstatistiken m. m. Då emellertid dylika uppdrag äro av mer eller mindre tillfällig natur och en del äro av den beskaffenhet, att de icke vidare lära återkomma, anser riksdagen med hänsyn till lantmannaskolornas i regel starkt begränsade undervisningstid, det vara värt att undersökas, huruvida ej lantmannaskolornas lärarekrafter skulle kunna efter samråd med hushållningssällskapen och dess konsulenter tagas i anspråk för en undervisning av i det föregående antytt slag. Så mycket hellre vill riksdagen förorda en sådan undersökning, som det synes uppenbart, att lantbrukslärarnas arbete på detta område skall kunna verka livgivande även på undervisningen i lantmannaskolorna, dels genom den på självsyn grundade känedom om jordbrukets tillstånd och behov, som lärarna under kurserna få tillfälle att inhämta, dels också genom de personliga förbindelser med jordbruksbefolkningen, som vid kurserna kunna knytas. Vägande ekonomiska skäl tala slutligen för att lantbrukslärarnas arbetskraft utnyttjas på sätt i det föregående antytt.

Åt lantbruksstyrelsen torde den utredning kunna anförtros, som är nödvändig för ett exakt bedömande av förutsättningarna för och jämväl de ekonomiska konsekvenserna av en jordbruksundervisning av här ifrågasvarande slag och av möjligheterna för lantbrukslärarnas anlåtande för en dylik undervisning. Då motionärerna anvisat denna utredningsväg och icke ifrågasatt tillsättandet av någon särskild kommitté, ansluter sig riksdagen i denna del till deras förslag.

Med hänsyn till vad ovan anförts, får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes genom lantbruksstyrelsen snarast möjligt låta verkställa utredning om anordnande under sommartiden av en ambulering undervisning, bestående av korta, med demonstrationer förenade kurser

eller föredrag, för landets jordbrukare, särskilt medelst anlitande av den vid de statsunderstödda lantmannaskolorna anställda lärarepersonalen, samt att Eders Kungl. Maj:t därefter måtte vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 11 maj 1921.

Med undersätlig vördnad.
